

**SPOLOČNÁ VÝZVA EFBWW – FIEC
VYPLÁVAJÚCA Z KRÍZY:
PODPORA RASTU A PRACOVNÝCH MIEST PRE TRVALO
UDRŽATEĽNÝ STAVEBNÝ PRIEMYSEL, PRIJATÁ NA
MEDZINÁRODNEJ KONFERENCIÍ V PRAHE DŇA 29.1.2010**

30. júna 2009 európski sociálni partneri stavebného priemyslu (EFBWW a FIEC) podpísali spoločnú deklaráciu o “Globálnej ekonomickej kríze a jej dôsledkoch na európsky stavebný priemysel – Pozitívne opatrenia a obavy európskych sociálnych partnerov EFBWW a FIEC“.

Táto spoločná výzva je nasledovaním deklarácie a vyzýva EÚ a členské štáty, aby vážne zvýšili svoje úsilie, nie slovami, ale činmi, za účelom podpory vývoja trvalo udržateľného stavebného priemyslu.

Na tomto pozadí, tento dokument je príspevkom, aby sa diskutovalo o stratégii EÚ pre rok 2020, ktorá bude prerokovaná na jarnej európskej rade v 2010. Európski sociálni partneri stavebného priemyslu určili kľúčové politické oblasti, kde posilnená spolupráca medzi EÚ a členskými štátmi bude významne prispievať k ambíciám európskej zamestnanosti a klimatických zmien, nie prostredníctvom dotácií, ale prostredníctvom cielených investícií a vyhovujúcej dlhodobej politiky.

Štruktúra aktuálnej globálnej krízy európskeho stavebného priemyslu sa stretáva s niekoľkými základnými výzvami, ktoré potrebujú byť urgentne adresované s konkrétnymi akciami, adekvátnymi zdrojmi a úpravami politík na európskej a národnej úrovni.

1. 1 milión pracovných miest v ohrození

Aktuálna ekonomická kríza, ku ktorej došlo vo finančnom sektore, sa postupne rozplynula do ostatných ekonomických sektorov v Európe. Čo sa týka stavebného priemyslu, vplyvom krízy sa veľa zmenilo medzi krajinami. Zhruba možno rozlíšiť dve skupiny:

- a.) prvý a veľmi ťažko postihnutý krízou bol stavebný priemysel tých krajín, ktoré mali do roku 2007 skúsenosti so skutočnou realitou „bublinou“ v kombinácii s vysokou úrovňou zadĺženia domácnosti. V týchto krajinách, najmä v Írsku, vo Veľkej Británii, Španielsku a Portugalsku, ale taktiež v niektorých krajinách strednej a východnej Európy ako v Maďarsku a Rumunsku. Stavebné činnosti v priebehu niekoľkých mesiacov dramaticky poklesli a koniec krízy stále nie je v dohľade. Euroconstruct očakáva napríklad v Írsku 51 % pokles v stavebníctve do roku 2010. V Španielsku 25 % pokles a v Portugalsku 18%.
- b.) druhú skupinu tvoria krajiny, ktoré neboli v skutočnej realitnej bubline a nemali vysokú úroveň zadĺženia domácnosti v roku 2007. Pôvodne bol krízou zasiahnutý iba finančný sektor, ale potom v druhej vlne boli zasiahnuté aj exportné odvetvia a nakoniec aj domáce trhy vrátane stavebníctva. V týchto krajinách stavebné aktivity klesajú pomalšie a ako výsledok celkovej ekonomickej krízy je súvisiace zníženie investícií. Málo krajín ako je napr. Nemecko, Rakúsko, Švédsko a Švajčiarsko očakáva stagnáciu alebo len malý pokles v stavebných aktivitách až do roku 2010. Poľsko však očakáva výrazný nárast v aktivitách.

Celkovo však pokles v Európe bude drastický. Podľa Eurostatu stavebné aktivity v roku 2009 stratia 8%. V roku 2010 sa očakáva ďalší pokles aktivít. Stovky až tisíce pracovných miest už zaniklo. A v niektorých krajinách strata pracovných miest ešte len príde. Európsky stavebný priemysel aktuálne zamestnáva viac ako 16 miliónov pracovníkov a hrá rozhodujúcu úlohu v ekonomike EÚ. Ak sa nevykonajú včasné opatrenia na udržanie pracovných miest hrozí možnosť, že celkovo milión pracovníkov bude nezamestnaných.

2. Súčasné ekonomické využitie a stimulačné programy nie sú dostatočné ku dnešnému dňu

Jadro akéhokoľvek programového využitia spočíva vo verejnej investícii, ide teda o investíciu vo verejnej infraštruktúre, vo verejných službách a súkromných stavebných projektoch. Za týmto účelom, prichádzajúce verejné investície v stavebníctve a stimulujúce súkromné projekty budú hrať ústrednú (hlavnú) úlohu v napomáhaní ekonomike EÚ prekonať súčasnú krízu. Tieto investičné programy nielen pomáhajú stabilizovať zamestnanosť, oni majú taktiež multiplikačný efekt, tak ako aj všetky ostatné ekonomické sektory – ako drevárstvo, sklárstvo, metalurgické a chemické priemysly a tiež sektor služieb. Viaceré štúdie vyvodili, že vytváranie pracovných miest v stavebnom sektore zabezpečí dve pracovné miesta v iných priemyselných odvetviach.

Aby sa predišlo nedorozumeniam, je potrebné zdôrazniť, že stavebný priemysel nežiada o dotácie, ale o stabilné a dôsledné vykonávanie stavebnej práce, ktorá je potrebná pre pokrok v oblasti energetickej efektívnosti, je základný pilier pre ekonomický vývoj a blahobyt európskych občanov.

Stavebný priemysel si potrebuje zabezpečiť dlhodobý vývoj, to je stabilný tok investície, ktorá nie je ovplyvnená rozmarmi hospodárskeho cyklu. Nedávne (posledné) ekonomické analýzy a predpovede jasne ukázali, že súčasná ekonomická situácia neočakáva podstatné zlepšenie v blízkej budúcnosti a že obidva aj verejný sektor aj súkromný sektor odkladá investície. Riziká tejto situácie ohrozuje začiatok hospodárskeho oživenia a vážne ohrozuje udržateľný vývoj ekonomiky EÚ. Je to presne v tej situácii, kde dlhodobé európske a národné oživenia (obnovenia) a stimulačné programy majú významnú úlohu, aby napomáhali ekonomike EÚ dostať sa z krízy.

Avšak viacero týchto obnovení a stimulačných programov prijatých v EÚ je neuspokojivých, čo sa týka ich obsahu, rozsahu ako aj ich cieľov. Často poskytujú krátkodobé riešenia, zatiaľ čo, to čo je potrebné je zabezpečiť investícií možnosť dlhodobého udržateľného vývoja. Výška pozastavených výdavkov v Európe ďaleko zaostáva za rovnakými programami v Spojených štátoch a v Číne. Pokým Spojené štáty zrušia (vyhlásia za neplatné) okolo 6 % z HDP, Čína okolo 18 % z týchto programov. V Európe v roku 2009 iba v priemere okolo 1 % medzi krajinami EÚ bolo vyčlenených. Priamy príspevok z rozpočtu EÚ na európske obnovenia (5 Bln. €) je taktiež ďaleko od toho dostačujúceho. Navyše obsah obnovujúcich programov je niekedy neadekvátny, tak v niektorých krajinách je pridelený iba malý podiel na verejné investovanie ako projekty infraštruktúry alebo verejné práce. Nehovoriac o prostriedkoch potrebných na splnenie cieľom v oblasti klimatických zmien EÚ.

Na základe realistickej ekonomickej predpovedi by sa nemal prehliadať fakt, že sa súčasná ekonomická kríza v blízkej budúcnosti nezlepší. To znamená, že fondy a rozpočty pre budúcnosť (2010 – 2013) a tie, ktoré sa používajú dnes, nebudú renovované (obnovené) a to predstavuje skutočnú hrozbu v nasledujúcich rokoch. EFBWW a FIEC jasne prízvukujú, že finančné prostriedky a projekty, ktoré sú predložené musia byť - ak je to možné - doplnené novými finančnými prostriedkami a projektmi. Ak nie, tak investície fyzickej a sociálnej infraštruktúry budú jednoducho stáť na jednom mieste.

3. Apel na zvyšovanie sa klimatických zmien

Od nástupu ambícií európskych zväzov redukovat' emisie skleníkových plynov, konkrétne karbón dioxid alebo emisie CO₂, podporiť využívanie obnoviteľných zdrojov energie a zvýšiť energetickú efektívnosť, stavebný priemysel vidí významné pracovné príležitosti a podnikateľské výzvy. Stavebný priemysel je bez pochyb hlavným hráčom v úlohe redukovania (znižovania) emisií CO₂. V tomto ohľade EFBWW a FIEC im dala plnú podporu – Climate Change Package (balík opatrení v oblasti klimatických zmien) a trvá na riadnej realizácii a aplikácii prostredníctvom finančných nástrojov.

Stavebníctvo je v súčasnosti zodpovedné za 42 % z celkovej európskej spotreby energie a produkujú okolo 35 % všetkých skleníkových emisií. Niekoľko európskych environmentálnych iniciatív začalo s cieľovým zvyšovaním energetickej efektívnosti a redukovaním emisií uhlíka pomocou lepšej izolácie, inovačnými technológiami, atď.

So špecifickým zameraním na renovovanie energetickej efektívnosti existujúcich stavieb sa kombinujú kroky na zníženie energetickej náročnosti stavebného priemyslu ako celku; prostredníctvom lepšieho nakladania s odpadmi, prostredníctvom vývoja zelenej infraštruktúry a použitím inovačných materiálov a postupov, stavebný priemysel bude schopný podstatne znížiť spotrebu energie v zastavanom prostredí.

Pokračujúce programy, ako „Competiveness and Innovation Framework Programme“ (CIP), „Lead Market Initiative“ (LMI), „Framework Programmes for Research and Development“ (FP's) sú vo veľkom nedostačujúce pre stavebný priemysel, aby boli „ruku v ruke“ s ambíciami EU na klimatické zmeny. Pokračujúca debata pre nový európsky plán inovácií, je dobrá príležitosť pozrieť sa bližšie na potreby a výzvy stavebného priemyslu.

4. Udržateľnosť v investovaní : finančné prostriedky ako východisko z krízy

Danou významnou pozíciou stavebného priemyslu v ekonomike EU (10,4% z HDP EU za rok 2008), zamestnanosti (7,6% z celkovej zamestnanosti EU) a politike klimatických zmien, zabezpečením jej udržateľného, dlhodobého rozvoja v plnom rešpekte so základnými spoločenskými právami spolu s cieľovými, krátkodobými opatreniami sú dôležité páky na rýchle zotavenie sa zo súčasnej ekonomickej krízy, pre míting EU ohľadom zamestnanosti a environmentálnych stratégií a pre zabezpečovanie a udržateľnosť rozvoja ekonomiky EU.

FIEC a EFBWW z toho dôvodu presvedčajú, upozorňujú vlády členských štátov a autority EU k okamžitému rozvoju cieľovej politiky a zabezpečeniu potrebných zdrojov pre prioritné investovanie v nasledujúcich oblastiach:

a) K zameraniu udržateľnosti a energicko-úsporných investícií

Verejne rozvojové programy pre investície v energi-karbónovom výkonnom stavebníctve a technológiách (ako napr. energeticko-úsporné renovácie budov a používanie energeticko účinných vykurovacích systémov spoločne s progresívnym posunom mimo moderných stavebných technológií) budú hrať významnú pozíciu v budúcich ambíciách EU.

V tomto ohľade, EU nedávno spustila „European Fund for Recovery, climate change and Infrastructure (Marguerite Fund)“ /*Európsky fond na obnovu, klimatické zmeny a infraštruktúru(Margarétin fond)*/. Bohužiaľ, hoci ciele fondu sú vysoko žiaduce, FIEC a EFBWW si myslia, že cieľový rozpočet 1,5 bilióna € bude nepostačujúci v porovnaní s reálnymi potrebami.

EFBWW a FIEC si myslia, že súčasné a budúce európske ako aj národné investičné programy by mali mať jasný cieľ, zameraný na:

- 1) vzrastajúci počet návrhov verejnej „zelenej“ infraštruktúry (električky, železnice, vnútroštátna vodná komunikácia, cyklistické trate, eko-oblasti a eko-mestá) a používanie znovu obnoviteľnej energie (solárna energia a továrne na veternú energiu, vyrábanie geotermálnej energie, prílivové a odlivové energetické stanice, energetické rozvodové mriežky, atď)
- 2) zvyšujúcu úroveň energetickej výkonnosti a obnovu súkromných a verejných budov na širokej škále, špeciálne sa zamerať na energetickú výkonnosť a obnovu už existujúcich budov, lepšia izolácia, odpadový manažment, vyššia energetická výkonnosť kúrenia a osvetlenia, atď;

- 3) verejnú infraštruktúru, napríklad vzdelávacie systémy a systémy na starostlivosť o zdravie, detská starostlivosť, športové strediská a mohli by sme vymenovať aj mnoho iných príkladov. Bez pochybnosti, také fondy a projekty ako sú charakterizované poslednou trvalou pridanou hodnotou pre ekonomiku a spoločnosť ako celku.
- 4) vládu a ne-profitovosť, verejné budovy by mohli byť podporované. Tiež privátni investori, ktorí spĺňajú isté environmentálne a verejné požiadavky by mohli získavať z fiškálnych stimulov pre tento typ investícií.

b) Zvyšovanie odborných a profesionálnych tréningových zariadení pre stavebný priemysel

Stavebný sektor potrebuje vzrásť a adaptovať svoje odborné tréningové zariadenia za účelom čeliť výzvam na zmiernenie klimatických zmien. Toto bude potrebovať zmenu v plánovaní, produkcii a manažmente stavebníctva ako aj prudký vzostup tréningu, ktorý zaručí odbornosť stavbyvedúcich.

Vzhľadom k strate mnohých pracovných miest z dôvodu súčasnej krízy, stavebníctvo trpí kvôli takmer trvalému deficitu kvalifikovanosti robotníkov. Aktuálna náročná úloha splniť ciele EU týkajúce sa klimatických zmien do roku 2020 nebude dosiahnutá bez dodatočných investícií v oblasti odborného tréningu a profesionálneho tréningu v stavebnom priemysle.

Všetky tréningové programy musia vziať tieto aspekty do úvahy a vnútri tejto štruktúry hrajú verejní partneri významnú úlohu v podpore a rozvoji špecifických „zelených tréningových politík“, ktoré sú prispôbené potrebám priemyslu.

EFBWW a FIEC z toho dôvodu žiada o skutočný nárast úsilia pre sektor špecifických odborných a profesionálnych tréningových zariadení v členskom štáte a leveli EU, pomôcť zaistiť na jednej strane, aby robotníci mali požadované schopnosti na vykonávanie efektívneho zvyšovania energie v bytovom sektore zatiaľ čo, na druhej strane, umožniť trhu práce premenu a posilňovať zručnosti stavebných robotníkov.

c) Zvyšovanie investícií vo výskume a vývoji a inovácie EU

Čisté technológie sú už schopné pomôcť podporovať nízke uhlíky do budúcnosti, ale musia byť naďalej vylepšované a rozmiestnené na širšej škále. Faktory ako ich náklady, súčasne nízke úrovne rozmiestnenia, obmedzujúce návrhy a nedostatočná politika sú zodpovedné za biedny rozptyl technologických inovácií. Vlády tak ako aj spoločnosti musia zvýšiť snahu vo výskume a vývoji v stavebnom priemysle a tiež v oblasti obnoviteľnej energie, obnoviteľných materiálov a manažmente zvyšovania účinnosti energie.

Navzdory úspešnej širokej škále iniciatív zo strany EU pre zvyšovanie účinnosti energie v stavebníctve umocňovanie niektorých popredných (vedúcich) staviteľov, výskum a inovácia sú stále reálnou výzvou pre malé a stredne veľké spoločnosti, ktoré reprezentujú hlavný reťazec priemyslu. Podpora reálneho vzdelávania inovácií

a schopnosť obchodovať sú rozhodujúce na zabezpečenie konkurenčne schopného prostredia, ktoré vytvára toľko potrebnú kvalifikovanú pracovnú silu.

EFBWW a FIEC sú názoru, že „Lead Market Initiative for Sustainable Construction“, by sa malo znovu zamerať na podporu inovácií vnútri stavebného sektora zatiaľ čo viac súvisiaci a koordinovaný prístup politiky, ktorú robí Európska komisia ako celku je rozhodujúci pri poskytovaní dôležitých regulačných štruktúr pre priemysel na prijatie viacerých inovačných krokov.

d) Zabezpečenie prístupu na úver

V mnohých krajinách, zadlženosť domov a bytov vlastníkov, ako aj kolaps na hypotekárnom trhu, spúšťajú krízu. Pre stavebníctvo, ktoré je jedno z najviac kapitálových priemyslov, je extrémne dôležité, aby finančné trhy boli regulované cestou, ktorá odblokováva kreditný systém a pokračuje v činnosti slúžiť reálnej ekonomike, zatiaľ čo v tom istom čase neustále kontroluje rozsiahlu sieť zadlženosti nízko a stredne príjmových domácností.

V rovnakom čase sú stavebné spoločnosti konfrontované s ťažkosťami týkajúcich sa s prístupom na financovanie, ktoré spomaľuje investície v stavebnom priemysle. EFBWW a FIEC preto apeluje na Komisiu zodpovedať otázku finančnej politiky, čo stimuluje udržiava ekonomický rast- EFBWW a FIEC sú jednoznačne zástancami prehľadného a spoľahlivého hypotekárneho trhu, ktorý ochraňuje spotrebiteľov a spoločnosti elimináciou široko škálovej fluktuácie a škodlivými dosahmi na trh.

Toto vyžaduje a reorientáciu národných a medzinárodných finančných trhov, tak že fondy sú znova výzvou v produktívnom investovaní.

EFBWW a FIEC, preto požadujú od európskych a národných autorít záruku a umožniť prístup jednotlivcom ako aj spoločnostiam k úverom.

e) Smerom k udržateľnému stanoveniu (vymedzeniu) investícií : základná nevyhnutná diskusia EÚ

Medzinárodná agentúra pre energetiku v rámci „World Energy Outlook 2009“ (to je nejaká edícia alebo projekt) jasne vyhlásila, že hlavná požiadavka na splnenie „450 Scenario“ je obrovská. Konečná účinnosť je najväčším prispievateľom k zníženiu emisií CO₂ v roku 2003, predstavuje viac ako polovicu z celkových úspor v „450 scenario“. Energetická účinnosť investícií budov má zvyčajne krátke doby splácania a nepriaznivé (mínusové) čisté náklady na znížovanie emisií, ako úspora nákladov na palivo v priebehu trvania často preváži ďalšie náklady na účinnosť opatrení, aj keď budúce úspory budú diskontované. Podľa Medzinárodnej agentúry pre energetiku je potrebných 2,5 trilión USD ďalších investícií do budov. Prenesene na EÚ to bude predstavovať 275 miliárd €.

Európsky program klimatických zmien je veľmi ambiciózny program, ktorý sa nedosiahne bez požadovaných finančných prostriedkov. EFBWW a FIEC preto vyzýva EÚ a národné orgány, aby skôr nasmerovali (zamerali) dostupné zdroje do

investícií, ktoré zabezpečia dlhodobý udržateľný vývoj ekonomiky EÚ ako na krátkodobé dotácie.

Brusel, 29. 01. 2010

Domenico Pesenti
predseda (prezident) EFBWW

Dirk Cordeel
predseda (prezident) FIEC

EFBWW a FIEC sú výhradnými európskymi sociálnymi partnermi európskeho stavebného priemyslu. EFBWW reprezentuje (zastupuje alebo predstavuje) 2,3 milióna pracovníkov zo 74 členských odborových zväzov z 30 krajín. FIEC reprezentuje 34 federácii z 29 krajín.

Pre viac informácií prosím kontaktujte radšej pána Wenera Buelena, ([wbuelen@efbh.be](mailto:wuelen@efbh.be)) alebo pána Domenica Campogrande (d.campogrande@fie.eu).

Spracovala: Mgr. Kamila Horínková, asistentka predsedu IOZ.